

Sisällys

Esipuhe	9
---------------	---

OSA 1 Varhaiskasvatus ja sen tehtävä

Mitä on varhaiskasvatus?	20
Varhaiskasvatuksen määritelmä	20
Pedagogista varhaiskasvatusta arvostetaan kansainvälisesti	25
Laadukas varhaiskasvatus on koulutuksellista tasa-arvoa	28
Millaista varhaiskasvatusta järjestetään?	32
Laadukkaan varhaiskasvatuksen järjestäminen on kunnan velvollisuus	32
Vanhemmat päättävät varhaiskasvatukseen osallistumisesta	34
Varhaiskasvatuksen eri muodot	37
Vanhempien vuorotöiden, lomien tai sairastumisen vaikutus varhaiskasvatukseen	50
Esiopetuksessa olevan lapsen oikeus varhaiskasvatukseen	51
Varhaiskasvatus meillä ja muualla	53
Suomen ja Ruotsin malli	53
Maailmalla luotetaan laadukkaan varhaiskasvatuksen tuloksellisuuteen	57
Maksutonta varhaiskasvatusta kaikille?	67

OSA 2 Varhaiskasvatuksen käytännöt

Päiväkodin johtajan ja lastentarhanopettajan vastuut.....	70
Johtajan vastuu päiväkodin toiminnasta.....	70
Suunnitelmat ohjaavat toimintaa.....	72
Johtajan vastuu pedagogiasta ja laadusta.....	73
Johtajan vastuu riittävästä ja osaavasta henkilöstöstä.....	74
Johtamisella luodaan toimintakulttuuri.....	78
Varhaiskasvatussuunnitelma määrittelee varhaiskasvatuksen sisällöt.....	79
Lastentarhanopettajan pedagoginen vastuu lapsiryhmässä.....	81
Arviointi turvaa varhaiskasvatuslain toteutumisen.....	87
Lapsen oikeus tukeen.....	89
Tuen säännökset kaipaavat uudistusta.....	90
Vastuut lapsen lääkehoidossa.....	95
Häirintä ja kiusaaminen varhaiskasvatuksessa.....	100
Ryhmien muodostaminen ja ryhmäkoko.....	107
Ryhmien muodostamisessa huomioitavaa.....	107
Ryhmäkoko päiväkodeissa.....	111
Esiopetuksen ryhmät ja ryhmäkoko.....	113
Vaatimuksena riittävä ja osaava henkilöstö.....	114
Lasten ja henkilöstön suhdeluvusta poikkeaminen.....	117
Miksi päiväkodin ryhmäkoolla on väliä?.....	120
Varhaiskasvatuksen tilojen merkitys.....	123
Muutoksenhaku varhaiskasvatuksessa.....	125
Huoltajan tyytymättömyys varhaiskasvatusta koskevaan päätökseen.....	125
Tyytymättömyys varhaiskasvatuksen järjestämipaikkaa koskevaan päätökseen.....	126
Tyytymättömyys varhaiskasvatuksen laajuuteen.....	129
Tyytymättömyys maksuihin.....	130
Muutoksenhaku lapsen tuen tarpeesta.....	131

Valvonta ja kantelu varhaiskasvatuksessa.....	133
Kantelu viranomaistoiminnasta	133
Hallintokanteluprosessi.....	136
Kantelun ja valituksen ero	138

OSA 3 Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut

Ihmisoikeudet ja perusoikeudet varhaiskasvatuksessa	142
Ihmisoikeudet turvataan ihmisoikeussopimuksissa ja perusoikeudet perustuslaissa	142
Lapsen oikeuksien sopimus lasten oikeuksien perustana	145
Varhaiskasvatuksen tärkeä rooli lasten oikeuksien toteuttamisessa	148
Lapsen oikeus kehittymiseen.....	152
Lapsen oikeus leikkiin, liikkumiseen ja kulttuuriin	155
Lapsen oikeus oppimiseen	157
Lapsen oikeus osallistua ja vaikuttaa	161
Lapsen edun ensisijaisuus.....	165
Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen varhaiskasvatuksessa.....	170
Varhaiskasvatus perhepolitiikan, sosiaalihuollon ja lastensuojelun näkökulmasta	174
Johdonmukainen lapsi- ja perhepolitiikka luo hyvinvointia.....	174
Ehkäisevästä lastensuojelusta lastensuojeluun.....	177
Onko varhaiskasvatus ehkäisevää lastensuojelua?.....	180
Perheen merkitys lapsen hyvinvoinnin kannalta.....	182
Yhteistyö ja moniammatillisuus.....	185
Erilaiset perhemuodot ja lapsen huolto	201
Yhteishuoltajuus	204
Lastensuojelu ja lapsen huolto	210

Vanhempien rooli varhaiskasvatuksessa.....	212
Varhaiskasvatus perheen näkökulmasta.....	212
Vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuksesta	214
Varhaiskasvatusmuodon valinta vanhemman oikeus	216
Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri	219
Lapsen tulo päiväkotiin ja lapsen hakeminen.....	220
Lapsen kulkeminen esiopetukseen.....	222
Vanhempien tukeminen.....	223
Yhteistyö vanhempien kanssa.....	225
Vanhempien osallisuus.....	229
Tieto- ja viestintäteknologian tuomat vastuut.....	235
Sähköiset alustat varhaiskasvatuksessa	235
Kuvat ja tiedot päiväkodin internetsivuilla.....	239
Mitä tietoja varhaiskasvatuksesta siirtyy esiopetukseen?	240
Sananvapaus ja sosiaalinen media varhaiskasvatuksessa	241
Salassapito ja vaitiolovelvollisuus	245
Sananvapaus ei oikeuta häirintää tai kiusaamista.....	248
Työntekijän lojaliteettivelvollisuus työnantajaa kohtaan	251
Loppusanat.....	256
Kirjoittajat	263
Lähteet.....	266
Liite.....	273